

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qui sint huius Sacramenti effectus. 9

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

dicendum ergo est si mutatio non omnibus appareat, sed aliquibus, Christus Dominus sub sacramento, sicuti antea perleuerat, quia credendum est species sacramentales abque mutatione esse, & apparitionem contingere vel ex mutatione potentia visua representantis rem aliter quam est, vel ex mutatione corporis sacramentum circumstantis. Divina enim virtute corpus circumstantis ita mutari potest, ut figuram pueri, sanguinis, & carnis aliquibus, & non omnibus referat. Si vero sacramentales species omnibus appareant perseveranter mutatae, credendum est verè mutatas esse, & consequenter Christum Dominum sub illis non existere. Neque obstat sacramentum, quod sic in carnem, vel sanguinem mutatum est coli eadem adoratione, ac colitur verum sacramentum, quia colitur non in se, & propter se, sed propter Christum, quem etsi non continet, representat, sicuti de crucis adoratione dicendum est. Quod si roges, an cum Christus Dominus sub figura pulchri pueri, vel hominis crucifixi apparet in hoc sacramento, verè ipse appareat. Item an sanguis, qui aliquando in sacramento effusus est, ex venis Christi effundatur, & caro in quam saepe species sacramentales fuerunt conuersa, verè Christi caro sit? Respondeo frequenter in his apparitionibus non Christum, sed solum illius speciem, & figuram esse; aliquando tamen credendum est verè ipsum Christum ostendi in signum sui ardentissimae charitatis, & in exercitamentum amoris, & devotionis.

4. Superest dicendum qualiter hoc sacramento adorari debeat? Fide certum est adorari debere interius, & exterius, adoratione patriae, quia continet Christum Dominum eiusdem excellentiae, & dignitatis, ac est in caelo, ut latius profectur Trident. sess. 13. c. 3. & can. 6.

5. Dubitant Doctores, an hac adoratione absoluta esse debeat, an sub conditione saltem mente retenta, si ibi corpus Christi praesens sit? Nam saepe contingit non esse (tametsi existimetur) tum ob defectum ministrum, qui verè ordinatus non est, vel intentionem non habuit consecrandi. Tum ob defectum debita materia. In qua dubitatione certum credo mente retinere, aut verbis exprimere hanc conditionem in adoratione. Adoro hoc sacramentum adoratione laetitia, si consecratio facta est, non esse peccatum mortale, imo si bona fide, & intentione procedas, nec veniale, quia in huius conditionis appositione nullam sacramentum irreuerentiam irrogas, imo securus redderis. Verum sic procedere, quando non est probabilis ratio dubitandi, neque conueniens est, neque decet, quia minuitur denotio sacramenti, variisque serupulis animus subicitur, & aliqui periculo exponitur de fide malè sentiendi, ob quas rationes omnes communiter abque conditione aliqua actuali hoc venerabile sacramentum adorant credentes verum sacramentum consecratum esse, vtrinque Christi corpus ibi existere. Nam licet aliquando contrarium contingat, id ratum est, & communem adorationis modum impedit non debet. Sic Suar. disp. 65. sect. 2. Quinimo eo casu actus adorationis ex bona existimatione, & intentione procedens actus est religionis, quia religio non expostulat necessitas vestire circa obiectum speculatiue verum, & in se colendum, sed satis est veritari circa obiectum practice verum, (hoc est quod secundum praesentiae regulas indicatur vero cultu, & adoratione dignum, tametsi ex accidenti non sit (sub ratione formali adorationis vera. Quod in eo casu contingit. Prudenter enim iudicas esse sacramentum, siquidem tibi adorandum proponitur, & prudenter illud adoras. Nam esto in se spectatum nulla adoratione dignum sit, est tamen dignum, prout tibi representatur, & secundum rationem formalem, sub qua adoratione qua est dignitas Christi, qui verè, & realiter existit, tametsi in illa hostia non existat.

6. Hanc inferes sacerdotem simulantem celebrationem, cum tamen non celebret grauissimè peccatum, quia proponit adorandum materia nullam adoratione dignam; peiorisque conditionis esset eo, qui scienter in peccato celebraret, sicuti habetur cap. de nomine de celebrat. Missar. Et tradit Henric. lib. 8. cap. 33. & addit aliis relatis idem esse dicendum de eo qui peccatori occulto hostiam non consecratam sumendam porrigeret, siquidem proponit adorandum priusquam sumendam. Verum si proponeret hostiam adorandam tam alijs, quam ipsi sumenti, postea vero, quando de manu adiuuet ori peccatoris, illam mutaret, eique praemonito daret hostiam non consecratam, aliquibus videtur non committi graue peccatum, quia neque ipse, neque alij adorant. Sic Bonauent. in 4. dist. 9. Albert. Magn. dist. 13. art. 20. Adrian. quodlib. 3. art. 3. Henric. dicto cap. 33. Sed contrarium omnino tenendum est cum D. Thom. 3. p. quæst. 80. art. 6. ad 2. Alenf. Palud. Richard. Soto, & alijs quos refert, & sequitur Suar. disp. 67. sect. 4. ad 3. probatque ex Innocent. III. in cap. de homine de celebrat. missar. vbi in hoc propositum dicit fallà esse abiicienda remedia, quae veris periculis sunt grauiora, illa enim est perniciosa fictio, Fern. de Castro Sum. Mor. Pars IV.

siquidem gestu, verbis, & factis affirmat sacerdos esse sacramentum quod non est, & idololatriae exterioris periculum ingerit, tum respectu ipsius hominis praemoniti, qui sumendo illam hostiam flexis genibus actum adorationis elicit. Tum respectu adstantium, qui licet non videant; adorant tamen, quod alteri datur. At intrinsecè malum est proponere creaturam adorandam ut Deum, quae nullo modo Deum continet. Ergo non licet sacerdoti hostiam non consecratam pro consecrata alteri tribuere, vel ipsemet sumere.

7. Secundò inferes quoties sacrificium offers, vel communicas debere hoc sacramentum adorare, & reuereri, quia tibi adorandum proponitur, similiter quando à Sacerdote eleuatur in Missa, aut ad infirmum defertur, vel alio modo tibi praesens occurrit, debes adorare, sicuti cauetur cap. sanè de celebrat. missar. Quod si aliquando hanc adorationem ob negligentiam omittas secluso scandalo, non videris graue peccatum commissurus ob leuitatem materiae teste Suar. disp. 65. sect. 1. in fine.

8. Tertio inferes sacrilegium esse irreuerenter hoc diuinissimum sacramentum tractare; tractatur autem irreuerenter, si corporalibus, vasis, vestibulque immundis vasis in illius consecratione, aut si incaute custodias, ut ad corruptionem deueniat, vel ab hostibus irreuerenter tractetur, cap. sanè de celebrat. missar. Nulla tamen est ipso iure poena imposta, sed imponenda.

9. Ad reuerentiam, & cultum tanti sacramenti, & fidelium solatium conducit primò mos ab Ecclesia retentus, asseruandi hoc sacramentum clauè obseruatum in sacratio cuiuslibet Ecclesiae parochialis, iuxta textum in cap. sanè de celebrat. missar. & Trident. sess. 13. cap. & can. 7. Secundò conducit, ne possit alius à Pontifice licentiam concedere asseruandi hoc sacramentum extra Ecclesiam parochialem, & religiosorum domum, quia frequenter alibi asseruari non potest ea decentia, & honestate qua par est. Sic ex congregat. Cardinal. referunt prax. noua Episcop. 2. p. cap. 3. num. 23. Marc. Antonin. Genuen. in praxi Archiepisc. Neapolit. cap. 92. alijs 110. Aloyf. Riccius collect. decis. 4. p. collect. 1216. & in praxi fori Ecclesiast. post. resolut. 495. in notabilib. in materia Episcop. edit. 2. Augustin. Barbosa praedictos referens de potest. Episcop. 2. p. allegat. 23. num. 8. Tertio conducit, ne sacramentum Eucharistiae asseruatur in choro Monialium, & non in publica illarum Ecclesia, iuxta Trident. sess. 25. cap. 10. de Regularib. in fine. Aduertit tamen Man. 1. i. quæst. regul. quæst. 47. art. 4. post. med. non delinquit aduersus hanc prohibitionem, si simul in Ecclesia, & in choro Monialium habeatur. Sed contrarium credo dicendum. Concilium enim videtur intendisse prohibere consuetudinem asseruandi Eucharistiam extra Ecclesiam. Quarto conducit ad tanti sacramenti cultum, ne publicè deferatur absque lumine, ad quod credo sub obligatione graui parochum astringi, quia sic cauetur in dicto cap. sanè de celebrat. missar. & tradit prax. Episcop. 1. p. verbo Eucharistia. §. 2. Eman. Saà eodem num. 34. edit. Romae. Notanter dixi publice. Nam tempore pestis, & cum infirmus longè abest ab Ecclesia, scilicet per leucam secretò in sinu Sacerdoti deferri poterit. Deinde est laudabilis consuetudo, ut ante sanctissimum Eucharistiae sacramentum sit die, noctuque lumen accensum, quod licet nullo iure scripto praecceptum sit, obseruari tamen debet quoad fieri possit. Eman. Saà, verbo Eucharistia num. 34. Nauarr. de horis canon. cap. 18. num. 67.

PUNCTVM IX.

Qui sint huius Sacramenti effectus.

I. §.

Expenditur primarius Sacramenti effectus.

1. Primarius Eucharistiae effectus est gratia augmentum.
2. An aliquando primam gratiam conferat? Negant plures.
3. Probabilis est oppositum.
4. Diluitur contrarium fundamentum.
5. Quando supradictum gratis effectum communicet Eucharistia.
6. An pluribus abundantior gratia conferatur, quam vnius tantum sumptione? proponuntur aliqui certia.
7. Si augeat in secunda hostie sumptione dispositionem, affirmant plures abundantiosem gratiam concedi.
8. Probabilis est oppositum.
9. Soluitur fundamentum contrarium.
10. Sacramentum dum in stomacho perseverat, non augeat gratiam ex opere operato.
11. Communicans sub vtraque specie an recipiat abundantiosem gratiam? Negant plures.

12. Verius est oppositum.
 13. Fit satis opposito fundamento.
 14. Recedente fictione non communicatur effectus huius sacramenti.

1. PRIMUS, & præcipuus effectus huius diuissimi sacramenti est conferre augmentum gratiæ homini in gratia existenti. Si enim omnia sacramenta nouæ legis testatur Trident. *sess. 7. can. 6.* gratiam conferre non ponentibus obicem, hoc sacramentum vitæ omnium præstantissimum abundantiorum confert. Colligitur ex *cap. firmiter, de summa Trinit. & fide Cathol. & cap. cum Marthæ de celebrat. Missar. & Clement. vna de Reliquis, & venerat. Sanctior. & Trident. sess. 13. cap. 2.*

2. An verò aliquando primam gratiam conferre possit? non est constans sententia, Negant Bonauent. in 4. *disp. 9. art. 2. q. 3. Gab. ibi. qu. 2. art. 2. conclus. 1. Valq. disp. 205. cap. 4.* Et moueri possunt, quia hoc sacramentum est institutum per modum cibi, & spiritualis nutrimenti: At cibus necessariò expostulat fumentem viuere: non enim mortuum nutrire potest. Ergo hic cibus spiritualis necessario supponere debet fumentem viuere spirituali vita, vt spiritualiter illum nutrire, & roborare possit. Deinde hoc sacramentum non est institutum ad remittenda peccata mortalia, sed ad remittenda venialia, & præseruandum à mortalibus, vt dixit Trident. *sess. 13. c. 1.* Si igitur primam gratiam aliquando conferret, ad remittenda peccata mortalia esset institutum, non enim hunc effectum aliunde quam ex institutione habere sacramentum potest.

3. Nihilominus communior sententia docet aliquando hoc sacramentum primam gratiam conferre, & peccatum mortale remittere, videlicet cum peccator ad sacramentum suscipiendum accedit attritus, credens esse contritum, vel ignarus sui peccati suscipit sacramentum attritione cognita. His enim euentibus concedendum est cum D. Thom. 3. *qu. 79. art. 3. & 8. Valent. t. 4. disput. 6. qu. 5. p. 1. Egid. de Coninch. quest. 79. art. 3. num. 52. Suar. disp. 63. sect. 1. in medio. Bonac. disput. 4. q. 4. pun. 1. in princ. fauereque Trident. sess. 13. can. 5. negans præcipuum fructum Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, tacite indicans minus præcipuum esse, at cum peccatum absolute sumptum pro mortali supponat, videtur concilium definire Eucharistiæ effectum secundarium esse peccati mortalis remissionem, quod solum in casibus prædictis contingere potest. Ratio sumitur ex diuina institutione, quæ hac consideratione probari potest. Christus Dominus sacramenta omnia instituit efficacia ad conferendam gratiam non ponentibus obicem. At peccator attritus credens esse contritum si suscipiat hoc sacramentum, obicem gratiæ recipiendæ non ponit. Non enim ponit obicem ob peccatum in communionem commissum, quia hoc nullum est, cum bona fide sacramentum suscipiat, neque iudicium sibi manducet, & bibat, neque etiam ponit obicem ob peccatum antea commissum, siquidem illius attritionem habet, quæ posita diuinam bonitatem docet sacramenti efficaciam esse ad gratiam suscipiendis conferendam. Quod si obicem inde sequi deficiente copia confessoris, peccatorem sibi peccati confesum accedere posse ad hoc sacramentum suscipiendum, si attritus sit, tamen cognoscat contritum non esse, siquidem attritio est sufficiens dispositio, vt gratiam conferat hoc sacramentum. Quod vero suscipiens credat se esse contritum, cum tamen non sit, error est intellectus, qui dispositionem ad gratiam suscipiendam potius minuere, quam augere potest. Respondeo attritionem per se esse sufficientem dispositionem ad gratiam, si ad sacramentum non accedis indignè. At quia suscipiens hoc sacramentum conscientiam peccati mortalis sibi non remissi indignè accedit, attritio cognita dispositio non est in peccatore ad gratiam in hoc sacramento suscipiendam, error namque intellectus, quo existimat peccator se esse contritum non auget dispositionem, sed impedit peccatum sacrilegæ communionis, quod rectam dispositionem vitiat.*

4. Neque obstat fundamentum oppositæ sententiæ. Faueor namque hoc sacramentum institutum esse per modum cibi non solum nutrimenti, sed etiam aliquando viuificantis, in quo à cibo corporali longè distat. Cum enim media gratia hoc sacramentum nutriat, & hæc nata sit viuificare, non est mirum quod aliquando ex accidenti viuificet. Neque inde fit esse sacramentum mortuorum, quia ad viuificandum non est per se, sed per accidens institutum. Cum verò concilium asserit præseruare à mortalibus, & venialia remittere, loquitur de effectu vt per se huius sacramenti, non de effectu, qui ex accidenti contingit.

5. Suprà dictum effectum gratiæ suscipis, cum primò sacramentum ex ore ad stomachum traicis, quia in hac tractione manducatio consistit, & manducanti gratia à Christo pro missa est Ioann. 6. Qui manducat me, viuet propter se. At quia hæc manducatio successiue fieri potest, & discontinuè fumendo plures hostias, vel vnâ per partes, me-

ritò dubitant Doctores, an idem effectus gratiæ singulis manducationibus respondeat, an potius distinctus, ita vt ex omnibus illis manducationibus abundantior gratia resultet?

6. Quæ in re duo sunt certa. Primum est cibum hunc caelestem in prima sui manducatione operari gratiæ effectum, si ad illum suscipiendum dispositus sis: quia per primam manducationem est sacramentum tibi applicatum, verissimumque est te corpus Christi sumpsisse. Vt ergo quod secundæ hostiæ manducatio expectanda est, si ab ea miraculosè impeditus esses, nullum ex prioris hostiæ manducatione effectum haberes, quod est absurdum. Sic Sotus *disp. 12. quest. 2. art. 1. Suar. t. 2. de Eucharist. quest. 79. disput. 63. sect. 4. Valent. t. 4. disp. 6. quest. 7. p. 1. Coninch. qu. 79. art. 1. dub. 2. n. 23. Bonac. aliis relatis disput. 4. quest. 4. p. 2.* Secundò est certum, si prioris hostiæ manducatio effectum non habuit, eo quod indispositus eam sumperis, secundæ hostiæ manducationem effectum habituram, si sublata priori indispositione dignè illam recipias, quia recipis verum sacramentum, cui gratia promissa est non ponentibus obicem. Sic Caietan. *q. 79. art. 1. Coninch. ibi. n. 48. Didac. Nun. vers. ad secund. Suar. disp. 63. sect. 8. tamen contrarium sentiat Henric. lib. 8. cap. 43. n. 5. Bonac. disp. 4. quest. 4. pun. 2. num. 6.* Tertio est certum nouum gratiæ effectum per secundam hostiæ manducationem non recipi, casu quo per primam receptus sit, & dispositio in secunda manducatione non augetur. Quia prima, & secunda manducatio (vt supponimus) moraliter non distinguuntur, sed eandem communionem efficiunt. At communicatio prioris hostiæ operatur, quatenus in ea Christus Dominus applicatur. Ergo cum in posterioris hostiæ communionem, quæ est eadem moraliter cum prima, idem Christus applicetur, nulla subest causa asserendi nouum effectum gratiæ producti, siquidem dispositio aucta non est. Ob quam rationem D. Thom. *quest. 79. art. 7. ad 3. dixit sacerdotem plures hostias consecratis in vna Missa fumentem, non plus gratiæ recipere, quam si vnâ tantum sumeret, quia non plus virtutis est in multis hostiis consecratis, quam in vna tantum, cum sub omnibus, & sub vna idem Christus existat. Sic sustinent Sotus, & Valent. suprà Egid. de Coninch. n. 28. Suar. sect. 4. Bonacina p. 2.*

7. Quocirca controuersia inter Doctores est, an casu quo primæ hostiæ manducatio effectum habuerit, secundæ hostiæ manducatio succedens nouum effectum habeat? Theologum præcedentem auget? Asserunt graues Theologi nouum effectum habere. Sic, aliis relatis docent Egid. de Coninch. *q. 79. art. 1. dub. 2. num. 30. & seqq. Bonac. disp. 4. q. 4. p. 2. n. 5. Suar. disp. 63. sect. 5. circa finem. iunctis iis quæ dixerat sect. 4.* Mouentur quia secundæ hostiæ manducatio, est manducatio sacramenti Eucharistiæ, & sicut prima, & æque efficacax gratiæ producendæ. At sacramentum habet effectum iuxta dispositionem recipientis. Cum ergo in secunda sacramenti sumptione sis magis dispositus, abundantior gratiam recipies. Deinde diuinam bonitatem, & misericordiam non leuiter decet sacramentum Eucharistiæ sic instituisse, vt quoties in illius sumptione dispositio suscipientis augetur, augetur etiam illius effectus. Addunt præterea Egid. Bonac. & Suar. suprà species sacramentales, dum in stomacho perseuerant, ex opere operato augere gratiam, si suscipiens auget dispositionem: quia hoc sacramentum institutum est per modum cibi, & spiritualis nutrimenti, cibus autem non solum effectum habet, cum traicitur in stomachum, sed potius cum in stomacho perseuerat.

8. Cæterum probabilis sententia censo nouum gratiæ effectum ex opere operato non recipi secundæ hostiæ manducatione, tamen nouis actibus te disponas. Sic pluribus firmat Valq. *quest. 79. art. 2. disput. 203. cap. 3. à num. 20.* Moueor primò, quia secundæ hostiæ manducatio à primæ hostiæ manducatione distincta non est moraliter. Ergo nec moraliter distinctum effectum habere poterit, tamen dispositio augetur. At si nouam gratiam præstantiori dispositioni correspondentem confert, nouum effectum moraliter distinctum producit. Non igitur asserendum est per manducationem moraliter indistinctam, nouam gratiam produci. Secundò moueor ob plura inconuenientia, quæ ex opposita sententia inferuntur. Primum est te fumentem plures hostias, vel vnâ successiue necessariò ex opere operato recepturam gratiam abundantiorum illo, qui vnica indiuisibili comestione minimam particulam manducaret, quia semper præstantius dispositus es in secunda, quam in prima. Nam licet actuale deuotionem non intendas, neque continues, habituales tamen, quæ in gratia habituali consistit, quæque ad hoc sacramentum expostulat semper intendis. Cum enim in prima sumptione habeas gratiam vt 4. & vt illius augetur vt 6. secundæ hostiæ sumptio te dispositum vt 6. inuenit. Ergo iuxta illam effectum producit. Ergo debet fumentes plures hostias, vel vnâ successiue maiorem gratiam recipis eo, qui minimam accipit. Neque valer dicere gratiam eo sacramento productam non esse dispositionem ad nouam

novam gratiam in secunda hostie manducatione suscipiendam, eo quod sit vna moralis comestio. Nam inde probatur neque actualiter deuotionem esse dispositionem ad novam gratiam, siquidem comestio semper vna moralis est. Ergo si non obstante hac vnitate actualis deuotio efficax est, vt manducatio secunda hostie nouum gratie effectum producat, efficax etiam erit gratia per primam hostie sumptionem effectus. Secundum inconueniens, quod ex opposita sententia inferretur est per se loquendo, vt illius esse recipere hostias, vel grandiores, quam vnam minimam particulam, siquidem hęc sumptio gratie abundantiori recipiendæ ex opere operato communiter conuenit, qua gratia carebit qui vnicam particulam sumpsit, tamen dispositio augetur.

9. Ad fundamentum oppositæ sententiæ dices primò cuiuslibet Eucharistiæ sumptioni effectum esse promissum determinatum, qui nec augetur, nec minuitur, tamen dispositio augetur, ea sumptione durante. Sicuti docuit Ledelm. in 4. p. 1. qu. 22. art. 4. Victorin. in sum. de Euch. n. 76. Qui effectus si in prioris hostie sumptione communicatur, non communicatur in posterioris sumptione, quia esto sumatur sacramentum physice distinctum, & sit sumptio physice distincta, quia tamen non est moraliter distincta, ideo nouus effectus non producietur. Secundò admittit sumptioni Eucharistiæ non esse promissum determinatum effectum, sed pro qualitate dispositionis, ita vt præstantiori dispositioni abundantior gratie effectus correspondeat, hinc tamen non inferretur, si augetur dispositio in secunda hostie sumptione abundantior gratiam communicari, quia in ea sumptione vtprote moraliter à prima indistincta nullus effectus gratie produciatur, quia est productus in prima, ac proinde neque abundantior produci potest. Sacramentum enim abundantior gratiam communicat melius disposito eo instanti, quo ipsum sacramentum operatur, secus cum ab operatione impeditur; in secunda hostie sumptione impeditur sacramentum ab operatione sui effectus, quia in prioris hostie sumptione, quæ à secunda moraliter non distinguitur, operatum est.

10. Ex hac doctrina inferendum est corollarium oppositum corollario prioris sententiæ, nempe hoc sacramentum dum in stomacho perseverat non auget gratiam ex opere operato, tamen dispositio actualis crescat. Tum quia Christus dominus ipsum manducanti gratiam promissit. At non ipsum manducas, cum in stomacho retines, sed cum ex ore ad stomachum traicis. Tum quia sequeretur cæteris paribus vtilius tibi esse grandiori hostie hoc sacramentum recipere, quia erit occasio, vt aucta dispositione non solum ex opere operantis, sed ex opere operato gratia augetur, quæ tamen non augetur si in minima quantitate hoc sacramentum recipies. Deinde sequeretur te peccatam mortaliter ex tempore, quo verosimiliter credis Christum in stomacho assistere, speciale peccatum sacrilegij committere, si curi si sacramentum in peccato mortali recipies, quia obicem ponis facramento, ne suum effectum operetur. Quinimo si in peccato recipies, neque de peccato doleres non solum habitualiter, sed etiam actualiter peccares toto eo tempore, quo sacramentum in stomacho retines, quia obicem ponis illius effectui. Quæ et si aduersariis admittantur creditu difficilia sunt.

11. Secunda difficultas satis inter Doctores controuersa est, an tibi communicanti sub vtraque specie panis, & vini deo abundantior gratia, quam si sub vna tantum specie communicare. Negant communiter Doctores cum D. Thom. qu. 80. art. 12. ad 3. & ibi Caietan. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. cap. 23. Hentiq. lib. 8. cap. 8. num. 2. & cap. 44. num. 2. Agid. de Coninch. quæst. 79. art. 1. dub. 2. num. 34. & 26. Suar. disp. 63. sect. 6. & disp. 72. sect. 1. 2. & 3. Bonac. plures referens disp. 4. q. 1. p. 4. num. 5. Mouentur ea præcipua ratione. Sumens plures formas ideo non recipit abundantior gratiam, quam si minimam particulam sumeret, quia eadem est virtus sub vna, & sub pluribus, cum sub vna, & sub omnibus totus sit Christus, à quo Eucharistiæ sacramentum habet effectum. At sub speciebus panis, vel vini idem est Christus contentus, ac est sub vtraque specie. Ergo eundem effectum gratie recipit communicatus sub vna, ac sub duplici. Neque inde fit sumptionem calicis sacerdotibus inuilem esse, tamen si nullum effectum gratie ex vi illius sumptionis consequantur. Quia post sunt illum consequi se ad illum consequendum disponentes, cum tamen panem caelestem indispõsi sumperint, & præterea possunt nouis actibus se disponere, qua dispositione posita sentiunt Agid. Suar. & Bonac. supra nouam gratiam concedi. Adde esto Sacerdotibus sumptio calicis vtilis non esse etiam, quo ritè panem caelestem sumperint, ac Ecclesiæ semper vtilissimum est, cum ad honorem diuini cultus, tum ad perfectionem sacrificij.

12. Cæterum verius censo sumptione vtriusque speciei abundantior gratiam concedi, quam sub vna tantum tamen dispositio suscipiens non augetur, sic docet Ale-

Ford. de Castro sum. Mor. Paris. 1 V.

xand. Alenf. 4. p. quæst. 32. memb. 1. art. 2. aliis qu. 11. art. 1. §. 3. ad 2. Gaspar Calaleus lib. 2. de cæna, & calice Domini. Arborcus in c. 6. Ioann. Ruard. art. 15. §. respondeo. Clemens VI. in bulla ad Regem Angliæ an. 1341. afferens sub vtraque specie communionem illi concedere, vt gratiæ augmentum perciperet. Valq. disp. 215. c. 2. n. 5. & probabilem reputat Sotus in 4. dist. 12. q. 1. art. 12. Hentiq. lib. 8. de Euchar. c. 44. in comment. §. 5. Bonac. disp. 4. q. 1. p. 4. circa finem. Suar. disp. 63. sect. 6. in medio. & alij. Fundamentum est, quia negari non potest sic potuisse Christum hoc sacramentum instituire, vt per cuiuslibet speciei sumptionem distincta gratia communicetur. At sic fuisse institutum inde conuincitur. Primò, quia Christus Dominus Ioann. 6. vtrique speciei, & cuiuslibet ex illis gratiam promissit. Qui manducat me viuet propter me, & iterum qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo. Secundò quia est distinctum partiale sacramentum, & distincta sumptio non solum physica, sed moralis, sicuti est distincta consecratio vnius speciei, & alterius. Tertiò quia vtraque species significat perfectum conuiuium, perfectamque refectionem, quæ sola manducatione, vel potu perfici non potest, sed necessariò manducatione, & potu constare debet. At si sumpta specie panis, & gratia ex vi illius communicata nullus gratiæ effectus sumptione vini concederetur, hoc sacramentum non significaret conuiuium, & completam animi refectionem, quia solum significaret gratiam reficientem animam per modum cibi, sed non per modum potus. Neque his obstat, quod quælibet gratia famem expellat, & sitim extinguat, quominus distincta per species panis, & vini debeat communicari, vt vtraque species sumentem reficiat, & perfectum conuiuium representet. Quartò hic modus institutionis & diuinam bonitatem decet, & sacramenti dignitatem commendat, & animos auctos efficacius conciliat. Quintò nullum inde inconueniens inferretur, siquidem Ecclesia priuando laicos calicis communionem, nullo fructu necessario ad salutem eos priuat, sicuti dixit Trident. sess. 21. cap. 1. sed eos priuat hoc abundantiori fructu, tum ob reuerentiam debitam sacramento, tum in commendationem dignitatis sacerdotalis, præcipue cum laici prædictum fructum compensare sapius sub specie panis communicando.

13. Fundamentum oppositæ sententiæ faciliè dissolues negando solam Christi continentiam esse causam, ob quam pluribus hostiis non communicetur abundantior gratia, quam vnicæ particula. Sed quia non est moralis distincta sumptio, nec distincta gratia promissio, quæ tamen omnia in communionem sub vtraque specie contingunt, vt præbatur est.

14. Tertia difficultas est, an effectus gratiæ, qui communicari debebat hoc venerabili sacramento, nec tamen communicatur ob indispositionem suscipientis, sublata indispositione communicetur, sicuti diximus communicari suscipienti baptismum, vel penitentiam indebitè sublata indispositione? Respondeo verius esse non communicari consumptis speciebus, quia nullum est firmum fundamentum, ex quo colligi possit hæc abundans communicatio. Non enim necessaria est, cum iterari sapius possit hoc sacramentum, & illius debita sumptione fructum amissum reparari, quod in sacramento baptismi, & penitentia non procedit. Adde non esse credendum sacerdotem quotidie in peccato communicantem, & iudicium sibi manducantem ob penitentiam in fine vite consecuturum omnem gratiam, quam ex opere operato obrinisset, si dignè semper communicauisset. Atque ita sustinet Suar. disp. 63. sect. 10. Hentiq. lib. 1. cap. 25. n. 7. lit. T. Agid. de Coninch. q. 62. art. 1. dub. 5. num. 78. Vide dicta tract. 18. de sacram. punct. 9. num. 6.

§. II.

Expenduntur reliqui Eucharistiæ effectus.

1. Hoc sacramento à mortalibus præseruamur.
2. Peccata venialia remittuntur.
3. Remissio pœna temporalis non est proprius effectus huius Sacramenti.
4. Speciali dulcedine animæ recreare effectus est Eucharistiæ.
5. Vnio cum Christo, & aliis fidelibus effectus est Eucharistiæ.
6. Præter dictos effectus nullum alium comparatione corporis in hac vita aliqui Doctores concedunt.
7. Sed quatuor debent concedi. Primus esse corpus nostrum quodam modo sanctificatum.
8. Secundus moderari ardorem concupiscentiæ.
9. Tertius vnio substantialis cum Christo.
10. Quartus resurrectio, & gloria.

1. Præter gratiam habitualem alios effectus huic tanto sacramento Doctores tribuunt. Primus esse antidotum, quo à mortalibus præseruamur, sicuti dixit Trident. sess. 21.

F 3 sess. 21.

sess. 21. cap. 2. Præservamur autem mediis auxiliis à Deo ob huius sacramenti debitam susceptionem concessis, quibus excitamur, & movemur ad opera virtutis, & roboramur ad tentationes vincendas & diaboli insidias superandas, & forte ob hanc causam dictum est Ioan. 6. Nisi manducaveritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, id est, non habebitis vitam in vobis perseverantem: est enim hoc sacramentum ad perseverandum in gratia adultis moraliter necessarium, tamen absolute necessarium non sit. Quod si iniquitas que auxilia ex vi huius sacramenti suscipienti concedantur, an sufficientia tantum, an efficacia: Respondeo & sufficientia concedi abundantiora, quam concederentur Eucharistia non recepta, & sæpe efficacia iuxta divinum beneplacitum. Dixi sæpe, sed non semper, aliàs rite semel communicans peccare mortaliter non potest, & in gratia esset confirmatus. Quinimo ea auxilia efficacia, que Deus decreverat suscipienti ipsum tribuere, de facto non tribuit, quia se indignum reddidit. Auxilium namque decretum erat concedendum, nisi impedimentum suscipiens sacramentum apposuisset.

2. Secundus effectus huius sacramenti assignatus à Trident. sess. 13. cap. 2. & habetur cap. vtrum sub figura, & cap. si quis sit sanguis de consecrat. dist. 2. est peccatorum venialium remissio. Qualiter autem hunc effectum Eucharistia operetur difficultate non caret. Nam vel peccata venialia remittit, quatenus illorum detestationem excitat, & charitatem accendit, & eo casu non immediate, & per se, sed mediate, hoc est media detestatione, & in Deum amore, hanc remissionem operatur, vel peccata remittit immediate per se, & hoc videtur impossibile. Tum quia nullum peccatum remitti potest absque illius penitentia, & detestatione. Tum quia habitualis gratia huius sacramenti effectus non pugnat cum peccatis venialibus, sed illis perseverantibus stare potest. Dicendum ergo est utroque modo venialia peccata, quorum non habes complacentiam ex vi huius sacramenti tibi remitti. Sic docet D. Thom. *quæst. 79. art. 4. & ibi Didac. Nun. concl. 1. Egid. de Coninch. num. 54. & 55. Bonac. disp. 4. de Sacram. q. 3. pun. 6. §. 3.* Primò namque remittit peccata excitando illorum detestationem, nam cum proprius huius sacramenti effectus sit suscipientem cum Deo intimè venire, cui vnioni non leuiter obstant venialia peccata, necessariò ab illis liberare debet saltem excitando illorum detestationem, qua peccata venialia tolluntur. Verùm cum hæc remissio non tam ex ipso sacramento, quam ex actu charitatis, vel penitentiae proveniat, nequaquam Eucharistia vt proprius effectus concedi potest, & casu quo esset concedendus, non distingeretur a primo effectum, qui est auxiliorum concessio ad opera virtutis & peccata præcauenda. Quocirca alius est assignandus modus distinctus, quo venialia peccata ex vi huius sacramenti remittantur, vt venialium remissio effectus proprius sit huius sacramenti. Modus autem hic est, vt sacramentum rite susceptum vi sua remittat omnia peccata venialia, quæ suscipiens commisit, quorumque complacentiam non habes. Neque his obstat, quod nullum peccatum remittatur absque illius detestatione saltem virtuali, quia eo ipso quo vis Eucharistiam suscipere, vis charitatem augere, & intimè coniungi, & hæc voluntas est quadam peccatorum venialium virtualis detestatio. Quæ licet ex se sufficiat ad venialium remissionem, medio sacramento suscepto sufficit.

3. Tertius effectus est remissio pænæ temporalis pro peccatis debita. At hic effectus, vt bene D. Thom. quem omnes sequuntur *q. 79. art. 5.* non directè, & immediate, sed indirectè, & mediate ex hoc sacramento provenit. Quod pænæ temporalis remissio ex hoc sacramento directè non proveniat inde constat, quia pænæ temporalis non obstat feruori charitatis, ad cuius augmentum fuit Eucharistia instituta. Et præterea, quia sacramentum vt tale solum suscipienti prodest, non aliis. At si ex opere operato, & directè pænæ debitas pro peccatis remitteret, prodesse quidem posset aliis, indirectè tamen, & mediate pænæ temporales remittit tum excitando actus charitatis, quibus satisfacimus, tum remittendo venialia, & consequenter aliquam pænâ ipsi venialibus debitam. Notanter dixi remissionem pænæ temporalis non esse effectum proprium Eucharistia quatenus est sacramentum, vt insinuaem esse posse illius effectum, quatenus est sacrificium, quia in illius remissionem sacrificium offertur.

4. Quartum effectum huius sacramenti tradidit Clemens V. in Concil. Vienn. Clement. *de reliquiis, & venerat. Sanctor.* nempe speciali suauitate, & dulcedine animum recreare iuxta illud: Pinguis est panis Christi, & præbebit delectas regibus. Ob cuius causam dixit Pontifex in suprad. Clement. In hoc sacramento omne delectamentum esse, & omnis saporis suauitatem ipsamque dulcedinem Domini degustari. Constat autem hæc suauitas, & spiritalis dulcedo, præcipuè in quadam animi promptitudine ad quælibet res diuini obsequij peragendas hilari animo, & celeri vo-

luntate. Quod si hanc suauitatem, & deuotionem non sentis, time ne forte indignus accedas. Fateor tamen sæpe hunc effectum impediri. Tum quia mento vaga, & alienis curis distractus hoc sacramentum suscipis, tum quia aliquibus peccatis venialibus affectus exilis, que deuotionem, & feruorem charitatis impediunt.

5. Quintus effectus, qui ex supradictis omnibus sequitur est vnio specialis, quam suscipiens habet cum Christo, & aliis fidelibus, iuxta illud Ioann. 6. In me manet, & ego in eo; & Paul. 1. Corinth. 10. Vnum sumus, qui de vno pane, & vno participamus. Constat autem hæc vnio non solum in gratia habituali, remissione venialium, & præseruatione à mortalibus vi sacramenti concessis, sed præcipuè in vinculo charitatis, & mutua beneuolentia, quia Christus hominem prosequitur suo corpore alitum, & sustentatum & homo ipsum Deum, reliquosque fideles de eodem corpore, & sanguine participant.

6. Præter hos effectus, qui voluntati, animæque inhærent, nullum alium admittunt comparatione corporis in hac vita. Turrecrem. in *e. in Christo pater de consecrat. dist. 2.* Scotus in *4. dist. 11. quæst. 2. art. 5.* quibus fauent Cyrill. Hierosolym. *cateches. 1. mystagog.* Cyprian. *serm. de caena Domini.* Damascen. *lib. 4. de fide cap. 14.* Quia hoc sacramentum non ad nutriendum corpus, sed animam est institutum: iuxta illud. Qui manducat me, viuet propter me. Neque vilius effectus promissio, quæ ad corpus in hac vita videatur dirigi, facta est: quem ergo effectum in corpore habere potest.

7. Dicendum est quatuor præcipuos habere. Primum necessariò sequitur ex huius sacramenti susceptione, nempe corpus nostrum esse quodammodo sanctificatum, & sacratum. Si enim linea, & vasa sacramentum continentia ex illo contactu sanctificata redduntur, cur non corpora nostra, quibus arctius sacramentum coniungitur? Meritò ergo Chrysostr. *hom. 3. super illa verba 2. Corinth. cap. 13.* Salutate inuicem in osculo sancto, inquit. Non vulgarem honorem consecutum est os nostrum accipiens corpus Domini. Ex qua dignitate *hom. 83. in Mattheum.* optime inferit. Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruementi sacrificio! Quo solari radio non splendidiorem manum carnem hanc diuidentem! Os quod igne spiritali repletur, linguam quæ tremendo nimis sanguine rubescit! Cogita quali sis insignitus honore, quali mensa fruaris.

8. Secundus effectus Eucharistia est moderari ardorem concupiscentia, & peccati fomitem. Sic D. Thom. communiter recepit, *quæst. 79. art. 6. ad 3.* Suar. pluribus exornans *dist. 64. sect. 1. concl. 2. Egid. de Coninch. quæst. 79. art. 8. dub. vlt. numero 62.* Hunc effectum Eucharistia operari potest primò alterando corporis temperamentum, temperando inquam calorem nimium, & feruorem sanguinis, quo libido excitatur: quam remissionem ipsum sacramentum operari potest, tum applicatione diuinæ virtutis, tum applicatione alicuius causæ naturalis, ex qua hæc fomitis mitigatio sequatur. Secundò fomitem peccati mitigare potest Eucharistia excitando in phantasia imaginationes, & representationes ad bonum, & auerendo cogitationes à malo, & in ordine ad hunc finem separando occasionem, quæ prauum motum excitare possunt illaque offerendo, quæ ad bonum possunt inclinare. Et hic effectus inter auxilia gratiæ computari debet. Sed quia circa corpus versatur, & ex intentione mitigandi peccati fomitem conceditur, ea de causa inter effectus corporis computatur. Etenim hoc sacramentum institutum est ad præseruandum suscipientem à peccatis moralibus. At huius præseruationis medium aptissimum est ardorem concupiscentia mitigare. Concedendus ergo illi est hic effectus. Aduerte tamen non concedi pro omnibus occasionibus, sed iuxta Domini beneplacitum. Tum ne cogamur affirmare semel suscipientem dignè Eucharistiam nullas graues tentationes carnis sentire posse. Tum quia hic effectus sæpe impeditur ob aliquod peccatum postea commissum, aut ob aliquam irteuentiam sacramentum factam.

9. Tertius effectus, qui communiter à sanctis Patribus enumeratur est vnio substantialis cum Christo non solum per effectum, vt supra explicuimus, sed re ipsa, vt dixit Chrysostr. *hom. 61. ad populum Antioch. & hom. 46. in Ioann.* & alibi sæpe. In quo autem hæc vnio consistat? non est facile explicatu. Nam certum est non consistere in aliquo physico, & reali vinculo, quo ex homine, & Christo vnum fiat. Alias mutaretur Christus, quoties in hoc Sacramento homini communicatur. Neque item hæc vnio consistit tantum in locali præsentia, & propinquitate, quam Christus habet cum suscipiente, quia hæc solum durat eo tempore, quo species sacramentales immutatae perseverant, & in homine peccatore esse potest. Dicendum igitur est hanc vnionem moralem esse, & mysticam, consistere in eo quod speciali affectu, & amore, quo Christus hominem prosequitur, & homo Christum, Christus se homini tradit in cibum, & potum. Ex qua affectuosa traditione moraliter censetur communicans, & Christus vnum esse. Si enim

enim maritus, & vxor ex commixtione voluntaria corporum censentur fieri vna caro, quid mirum quod Christus Dominus vnus cum communicante fieri censetur, cui se intimo affectu, & voluntate coniungit, quemque suo corpore facit, & sanguine recreat. Peccatori autem non vnitur, nam esto illi praesens sit, non se illi in spiritualem cibum, & animae refectionem ex effectu tradit. Sed contra suam voluntatem in illius iudicium, & condemnationem coniungit.

10. Quartus effectus est resurrectio, & gloria corporis, quam beati consecutus sunt post diem iudicii: iuxta illud Ioann. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, seu viuet in aeternum: Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Promittitur ergo communicantibus resurrectio, & vita aeterna. Hi effectus, esto promissi sint omnibus decedentibus in gratia, quia omnes resurgere debeant, & vitam aeternam cum Christo consequi, specialiter communicantibus promittuntur, vt pote qui sunt Christi per communionem specialia membra. Omnibus igitur ritè communicantibus, & in gratia decedentibus conceditur resurrectio, & vita aeterna, non solum ob gratiam habituales, in qua decederunt, sed etiam ob Eucharistiam dignè susceptam, idè ob resurrectio, & vita aeterna effectus est tum gratia habitualis, tum sacramenti. Sic Suar. *disp. 64. sect. 2. Egid. de Coninch. q. 79. art. 8. dub. unico.*

PUNCTUM X.

Qui sint huius sacramenti susceptores.

1. Tres sunt modi suscipiendi hoc sacramentum.
2. Solus homo hoc sacramentum praedictis modis suscipere potest.
3. Homo non baptizatus capax est Eucharistiae spiritualiter tantum recipienda.
4. Homo baptizatus peccator sacramentaliter tantum recipere Eucharistiam potest.
5. Baptizatus iustus sacramentaliter, & spiritualiter sacramentum recipit.
6. Infantibus, & perpetuo amentibus non conceditur Eucharistia.
7. Qualiter amentibus, qui aliquando rationis usum habuerint, concedenda sit Eucharistia.
8. Qualiter semisatus.
9. Qualiter mutis, & surdis à natiuitate.
10. Qualiter energumenis, seu obsessis à demone.
11. Qualiter pueris rationis usum habentibus.

1. Praemittendum est ex Trident. *sess. 13. cap. 2. & sess. 22. cap. 6. & ex Catechismo Py V. vbi de hoc sacramento, & ex variis decretis, praecipue cap. qui distordat. cap. qui manducat. cap. quid est. cap. sanctum. cap. credere, de consecrat. disp. 2. & ex D. Thom. communitè recepto *quæst. 80. art. 1.* tres esse modos, quibus hoc sacramentum suscipi potest. Primò sacramentaliter tantum, quando solum sacramentum, & non eius effectus suscipitur, vt sumit peccator, qui cum sacramentum suscipiat, non illius effectum, sed sacramenti iudicium suscipit. Secundo spiritualiter tantum, id est quoad effectum sacramenti, qualiter sumit iustus desiderium habens suscipiendi sacramentum. Hoc autem modo non proprie sacramentum suscipitur: sed opatur suscipi, idè obque D. Thom. huac modum suscipiendi sacramentum omittit. At quia per illum effectus sacramenti, scilicet augmentum gratiae acquirunt, reliqua Doctores asserunt eo sacramentum spiritualiter suscipi. Tertio vtroque modo & sacramentaliter, & spiritualiter, id est cum sacramentum, & effectus illius suscipitur, vt contingit hominibus iustis, & sanctis communicantibus.*

2. Dicendum est solius hominis esse hoc sacramentum aliq̃ ex praedictis modis suscipere. Sic D. Thom. ab omnibus receptus *quæst. 8. art. 2.* Et quidem de creaturis irrationalibus constat manifestè. Nam esto aliquando hostiam consecratam comederint, nec sacramentaliter comederunt, sed materialiter, neque illius fructum consequuntur, cum tam fructus, quam sacramenti incapaces existant. Solum de Angelis est aliquis dubitatio, an hoc sacramentum, vel sacramentaliter, vel saltem spiritualiter tantum (hoc est in desiderio) suscipere possint? Sed dicendum est non posse. Tum quia ipsi capaces non sunt augmenti gratiae. Tum & praecipue, quia hoc sacramentum non pro Angelis, & beatis, sed solum pro hominibus in hac vita degentibus institutum est. Ergo nullus alius praeter homines sacramenti sumpcionem operare absolute potest: atque adeo nullus alius sacramentaliter, vel spiritualiter tantum capax illius est.

3. Secundo homo non baptizatus capax est Eucharistiam spiritualiter tantum recipiendi, sed non sacramentaliter. Priorem partem probo, quia antequam baptismum re ipsa suscipias, gratus Deo esse potes, & votum habere, suscepto ba-

prius Eucharistiam recipiendi, quod votum quia ab homine grato procedit, meritotum est augmenti gratiae. Ergo est huius sacramenti spiritualis manducatio. Haec cum in fructuosos desiderio huius sacramenti sita est. Secunda pars est manifesta, quia nemo capax est vllius sacramenti recipiendi, nisi in Ecclesiam Christi fuerit ingressus, & illius membrum factus. Hoc autem fit per baptismum omnium sacramentorum ianuam, & generationis spiritualis principium. Ergo non baptizatus incapax est Eucharistiae sacramentaliter recipienda. Neque obest Innocent. III. in *e. veniens de baptismo*, vbi expressè dicit à non baptizatis Eucharistiam sumi posse. Nam vt explicat Suar. *disp. 62. sect. 3. in fine.* non affertur sed disparando haec dixit, vel locutus est de materiali, & corporali sumpcione, non autem de sacramentali.

4. Tertio homo baptizatus peccator sacramentaliter tantum hoc sacramentum suscipere potest. Nam esto desiderium habeat suscipiendi Eucharistiam excludo peccato; qui tamen desiderium illud habet tempore, quo est in peccato nullatenus eo augmentum gratiae spiritualis proprium effectum obtinere potest. Neque ergo spiritualiter communicare, sacramentaliter autem communicat, quia vtrum sacramentum recipit in sui iudicium, & condemnationem, vt dixit Paul. 1. Cor. 11. & tradidit D. Thom. *q. 80. a. 3.*

5. Quarto homo iustus baptizatus quicunque sit & sacramentaliter, & spiritualiter Eucharistiam suscipere potest, quia vt ex sequenti puncto constabit ad augmentum gratiae proprium effectum Eucharistiae sola gratia habitualis in suscipiente requiritur. Ex quo fit infantes baptizatos, & perpetuo amentes, si Eucharistia illis concedatur, gratiae augmentum percepturos esse, sicuti multis docuit Suar. *disp. 62. sect. 4.* etenim antiqua fuit consuetudo, teste Trident. *sess. 21. cap. 4. & Toletano concilio vndecimo, c. 11.* concedendi paruulis Eucharistiam, quae non concederetur nisi illis prodesset. Neque obstat praedictam consuetudinem abrogatam esse, quia id factum est ob reuerentiam tanti sacramenti. Et ita suffiunt pluribus realis Valq. *disp. 212. cap. 2. Egid. de Coninch. q. 80. art. 9. num. 77.* Suar. *suprà.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. quæst. 1.*

6. Superiunt quaestiones. Prius, an infantibus, & perpetuo amentibus concedi possit, & debeat Eucharistia saltem in mortis articulo? Et quidem nullam esse obligationem, & necessitatem administrandi Eucharistiam infantibus ante vsum rationis, (& idem est de perpetuo amentibus) docuit expressè Trident. *sess. 21. cap. 4.* ea euidenti ratione ductum. Quia per baptismi lauacrum regenerati, & Christo incorporati adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt. An verò expediens sit saltem in articulo mortis his Eucharistiam ministrari? Nonnullam habet difficultatem, eo quod non videatur congruum sacramenti fructu in perpetuum priuare eum, qui illius capax est. Sed omnino dicendum est prudenter praedictos excludi à participatione huius sacramenti. Nam cum hoc sacramentum illis necessarium esse non possit, & ex alia parte frequenter adfit irreuerentiae periculum, merito Ecclesia eos à tanti sacramenti participatione excludit. Atque ita docent S. Thom. *q. 89. art. 9. ibi Egid. num. 72.* Valq. *disp. 212. circa finem.* Henric. *lib. 8. c. 42.* Suar. *disp. 62. sect. 4. in fine.* & *disp. 69. sect. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. q. 1. & 3.* Bonac. *disp. 4. de Eucharistia. q. 6. pun. 1. in princ.*

7. Secunda quaestio, an possit, & debeat concedi amentibus, quia aliquando rationis usum habuerunt? Dicendum est extra mortis articulum non posse, nec concedi debere, bene tamen in mortis articulo. Sic Valq. Henric. Egid. Suar. Laymann. & Bonac. *locis allegatis.* Priorem partem probo, quia extra mortis articulum nulla est Ecclesiae consuetudo concedendi iis amentibus Eucharistiam. Tanti enim sacramenti reuerentia postulat, vt extra casum extremae necessitatis non concedatur Eucharistia iis qui nequeunt se ad illius susceptionem actuali deuotione disponere. Adde frequens periculum irreuerentiae aequè esse in amentibus, siue post vsum rationis in amentiam inciderint, siue nunquam vsum rationis habuerint. Quod vero in extremo periculo possit, & debeat iis amentibus Eucharistia concedi, probat manifestè textus ex concil. Carthagin. 4. relatus in *e. iis qui in infirmitate 16. qu. 6.* vbi praebent signa penitentiae, & postmodum in amentiam incidenti praecipitur ori eius infundendam Eucharistiam: & cap. *qui recedant eadem causa, & quæst. ex concil. Arausico.* dicitur. Amentibus quacunque sunt pietatis concedenda sunt, & in concil. Tolet. 11. can. 11. id ipsum expressè supponitur, cum dicat puniendos non esse eos, qui acceptam Eucharistiam retereant, si constet mente alienatos esse. Ratio est, quia his amentibus Eucharistia necessaria ad salutem esse potest, videlicet, si peccato mortali grauati in amentiam inciderint attriti. Deinde qui aliquando rationis vsum habuit, & pie vixit eo ipso censetur velle sibi applicari remedia ad salutem necessaria, vel maxime vilia, atque adeo virtualiter, interpretatiue Eucharistiam petere. Quae rationes nullatenus militat in infantibus, & perpetuo